

UGANDA ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

2023

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET	9
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	12
5. TÜRKİYE ile TİCARET	14
EKLER:.....	16

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Uganda Cumhuriyeti
Başkenti	Kampala
Resmi Dili	İngilizce, Swahilice
Dini	Protestan %45,1, Katolik %39,3, Müslüman %13,7, diğer %2
Nüfus	45,1 milyon (IMF, 2023 tahmini)
Yüzölçümü	241.038 km ² (197.100 km ² kara, 43.938 km ² su)
Arazi Kullanımı	Tarım arazisi % 71,2, Orman % 14,5, Diğer % 14,3
Etnik Yapı	Baganda %16,5, Banyankole %9,6, Basoga %8,8, Bakiga %7,1, Iteso %7, Langi %6,3, Bagisu %4,9, Acholi %4,4, Lugbara %3,3, Diğer% 32,1
Komşu ülkeler	Demokratik Kongo 877 km, Kenya 814 km, Ruanda 172 km, Güney Sudan 475 km.
Büyük Kentler (Limanlar)	Kampala (1,6 milyon), Gulu (255 bin), Lira (219 bin), Kasese (108 bin), Kitgum (105 bin), Jinja (100 bin), Mbarara (99 bin), Mbale (83 bin)
Uluslararası Telefon Kodu	+256
Para Birimi	Uganda Şilini (UGX)

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Country Report, Uganda,, CIA factbook, IMF

Coğrafi Konum

Uganda Afrika'nın orta-merkez kısmında, Kenya'nın batısında ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda yer almaktadır. Toplam 241.038 km²'lik bir alana sahip olan ülkenin 197.100 km²'lik kısmı kara, 43.938 km²'lik kısmı ise sudan oluşmaktadır.

Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile 765 km, Kenya ile 933 km, Rwanda ile 169 km, Güney Sudan ile 435 km, Tanzania ile 396 km olmak üzere toplam 2.698 km²'lik kara sınırına sahiptir.

Denize kıyısı olmayan ülke Victoria gölüne komşudur. Bunun yanı sıra ülkede irili ufaklı birçok göl bulunmaktadır. Genelde tropikal iklime sahip olup, Aralık-Şubat ile Haziran-Ağustos dönemleri yağışlı geçmektedir. Ülkenin kuzeydoğusu yarı kurak bir iklime sahiptir.

Dağların eteklerine komşu geniş platolara sahip olan ülkenin en yüksek noktası 5.110 m'lik yüksekliğiyle Stanley Dağındaki Margherita zirvesidir. Ülkenin en alçak rakımlı noktası ise 621 m'lik yüksekliğiyle Albert Gölü'dür

Ülkenin doğal kaynakları bakır, kobalt, hidro enerji, kireçtaşı, tuz ve altın'dır. Uganda genel olarak karayla çevrili; birçok göl ve nehirler ile iyi sulanmış, verimli bir arazi yapısına sahiptir. Tarım'a uygun olan arazi yüzölçümünün %21,57'sini oluşturmakta, ekili arazinin oranı ise %8,92'dir. Ancak tarımsal kullanım için yapılan aşırı su kullanımı, ormanların hızlı bir şekilde yok olması, aşırı otlatma, toprak erozyonu ve yaygın kaçak avcılık Uganda'nın çözmeye çalıştığı çevresel sorunlarıdır.

Siyasi ve İdari Yapı

Uganda 9 Ekim 1962 tarihinde Birleşik Krallıktan ayrılıp bağımsızlığını ilan etmiştir. 9 Ekim günü Ulusal Bağımsızlık günü olarak kutlanmaktadır.

Uganda, başkanlık sistemiyle yönetilen üniter bir devlettir. Cumhurbaşkanı beş yıllık bir dönem için halkoyuyla seçilmektedir. 18 Şubat 2011 tarihinde yapılan seçimden sonra 14 Ocak 2021 tarihinde yapılan son seçimlerde de Cumhurbaşkanlığını yeniden Yoweri Kaguta Museveni kazanmıştır. Museveni, 26 Ocak 1986'dan beri devlet başkanlığı görevini yürütmektedir. Başkan, hem devlet başkanı hem de hükümet başkanıdır.

Başbakan ve kabinesi Cumhurbaşkanı tarafından (bakanlar, meclisin seçilmiş üyeleri arasından) atanmaktadır. Başbakan kabine işlerinin yürütülmesinde Cumhurbaşkanı'na yardımcı olmaktadır.

Milletvekillerinin görev süresi 5 yıldır. Milletvekili seçimleri, Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile birlikte gerçekleştirilmektedir.

Uganda'da yerel yönetimler dört idari bölgede yer alan 111 ilçe ve bir ilden (başkent Kampala) oluşmaktadır. Bu ilçelerin çoğu 2005 yılından itibaren büyük illerin bölünmesiyle oluşturulmuştur. Çok sayıda küçük yerel idarenin oluşturulması, az sayıdaki büyük ilin bölgesindeki kaynakları ve zenginlikleri kontrol etmesini engelleme kaygısından kaynaklanmıştır.

Nüfus ve İstihdam

2023 yılı tahminlerine göre nüfus 45,1 milyondur. Nüfus birçok farklı etnik gruptan oluşmuştur.

Ülkede 0–14 yaş arası nüfus %50,9, çalışan nüfus olarak da adlandırılan 15-64 yaş arası nüfus %47,7 ve 65 yaş üstü nüfus da %1,4'tür. %3,3'lük nüfus artış hızıyla dünyada nüfus artış oranı en fazla olan ülkeler sıralamasında 4. sırada yer almaktadır. Nüfusun cinsiyete göre dağılımı 1.03 erkek/kadın şeklindedir.

Ülkede yaşayanların %45,1'i Protestan, %39,3'ü Katolik ve %13,7'si ise Müslüman'dır. Ülkede İngilizce resmi dil olup bunun dışında Ganda ve Luganda gibi yerel diller de kullanılmaktadır.

15 yaş ve üzeri için okuma yazma oranı erkeklerde %76,8, kadınlarda %57,7'dir.

Toplam 17,9 milyonluk işgücünün %82'si tarımda, %13'ü hizmetlerde, %5'i de sanayide istihdam edilmektedir. Yoksulluk sınırı altındaki nüfus oranı %24,5'tir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	42,68	48,24	52,39	57,9	63,75	69,48	75,75	82,81
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	5,7	6,4	4,6	5,7	7,5	6,8	6,8	6,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	1 005	1 103	1 163	1 248	1 334	1 405	1 465	1 541
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	2,2	7,2	5,8	4,7	5	5	5	5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-8,3	-8,2	-7,1	-8,2	-10,3	-9,1	-6,8	-6,4
Nüfus (milyon)	42,46	43,73	45,05	46,4	47,79	49,47	51,7	53,75
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	50,6	48,4	48,3	47,7	46,3	44,5	41,4	37,5

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF

Ekonomik Yapı

Uganda düzenli yağış alan bereketli topraklara; bakır, altın vb. mineral rezervleri ile son zamanlarda keşfedilen petrol yatakları gibi önemli doğal kaynaklara sahiptir. İş gücünün %82'sinin istihdam edildiği tarım, ekonominin en önemli sektörüdür. İhracat gelirlerinin büyük kısmını ise kahve ihracatı oluşturmaktadır.

1986 yılından bu yana, hükümet, yabancı ülkelerin ve uluslararası kuruluşların desteği ile, ihracat ürünlerinde üretici fiyatlarını yükseltmek, petrol gelirlerini arttırmak, sivil hizmet ücretlerini iyileştirilmek ve para reformu yaparak ekonomiyi düzenlemek için çalışmalar yapmaktadır. Ekonomi politikalarında yapılan değişikliklerle özellikle enflasyonun düşürülmesi, üretimin ve ihracatın artırılması hedeflenmektedir. 1990 yılında yapılan ekonomik reformlardan sonra altyapı, yatırım, üretim ve ihracat için teşvik sistemleri geliştirilmiş, düşük enflasyon ve sürgündeki Hint-Ugandalı girişimcilerin ülkeye gönderdiği dövize dayanan sağlam bir ekonomik büyüme dönemi başlamıştır.

Küresel ekonomik kriz Uganda'nın ihracatına zarar vermiş ancak GSYH önceki yıllarda yapılan reformlar sayesinde büyümeye devam etmiştir. Yeni keşfedilen petrol rezervleri ile enerji sektöründeki yatırımların, dolayısıyla gelirlerin de artması beklenmektedir.

Güney Sudan Uganda'nın önemli bir ticari ortağıdır. Ayrıca, binlerce Ugandalı Güney Sudan'daki inşaat ve hizmet sektörlerinde çalışmaktadır ve bu işçilerin gelirleri geride kalan

ailelerinin geçimleri için önemli bir kaynağı oluşturmaktadır. Dolayısıyla, Güney Sudan'da yaşanan istikrarsızlık Uganda ekonomisi için bir risk oluşturmaya devam etmektedir.

Yolsuzluk Uganda'nın kronik sorunu olarak devam etmektedir. Yolsuzlukla mücadele kapsamında getirilen hapis cezaları ise caydırıcı olmamaktadır.

Toplam işgücü varlığı 15 milyonun üzerinde olup, bunun %71'i tarım sektöründe, % 7'si sanayi sektöründe, %22'si de hizmetler sektöründe istihdam edilmektedir. Ülkede işsizlik oranı %10 civarındadır.

Mali Politikalar

2021 mali yılında bütçe açığı GSYİH'nın %7,9'u olarak gerçekleşmiş, bu oranın 2022 yılında %7 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Altyapı harcamaları, kamu harcamalarındaki kontrolün zayıflığı ve donör ülkelerle ilişkilerin bozulması gibi nedenlerden dolayı kısa vadede bütçe açığının yüksek kalmaya devam edeceği tahmin edilmektedir. Orta vadede, keşfedilen petrolün ticarete girmesiyle bütçe gelirlerinin artması, buna bağlı olarak bütçe açığının da bir miktar azalması ihtimal dahilindedir.

Hükümet vergi gelirlerini artırmak amacıyla bir takım vergi istisnalarını kaldırarak çeşitli düzenlemelere gitmiştir. Hali hazırda, yaklaşık %15 civarındaki bir oranla Uganda'nın vergi/GSYİH oranı Doğu Afrika'daki en düşük oranlardan birisine sahip bulunmaktadır. Diğer taraftan yüksek harcamalar kamu finansmanını ciddi ölçüde zorlamaktadır. Tarım, turizm ve eğitim alanlarında kaldırılan vergi istisnaları ile önemli bir ek gelir beklenmekte, buna karşın, bazı donör ülkelerin siyasi nedenlerle yardımları kısmen dondurması, genel olarak bütçe gelirlerinin %25 ila %30'unu oluşturan dış yardımların bir miktar azalmasına yol açması beklenmektedir.

Para Politikaları

Merkez Bankası son dönemlerde faiz indirimine gitmektedir. Faiz indirimi enflasyonda da yumuşamaya yol açmıştır. Ancak, Merkez Bankasının uzun süre gevşek para politikasını sürdürmesi nedeniyle enflasyon %5'in üzerinde seyretmiş, Ancak, 2018 yılından itibaren hükümetin enflasyonu dizginleme ve makroekonomik istikrarı sağlama yolunda sıkı para politikasına yönelmesiyle 2020 yılında enflasyon %2,8 oranında 2021 yılında ise %2,2 oranında gerçekleşmiş, 2022 yılında ise % 7,2 oranında gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Buna karşın, yapısal problemler ve yetersiz rekabet nedeniyle kısmi indirimlere rağmen ticari faizlerin yüksek seyrini sürdürmesi beklenmektedir.

SEKTÖRLER

Uganda, zengin doğal kaynakları, dinamik ekonomisi ve benzersiz stratejik konumu ile yatırımcılara Afrika'nın kalbinde önemli fırsatlar sunmaktadır.

Uganda, özellikle son yıllarda Afrika'nın en hızlı büyüyen ülkelerinden biri olarak yerli ve yabancı sermayeyi çekmek için uygun bir ortam ve çok çeşitli teşvikler sağlamaktadır.

Tarım ve Hayvancılık

Tarım ve hayvancılık Uganda'da en önemli sektör konumundadır. İşgücünün %71'i tarım ve hayvancılık sektöründe istihdam edilmekte, İhraç gelirlerinin %60'dan fazlası tarımsal ürünlerden elde edilmekte ve GSYİH'nın da %28,1'i tarım sektöründen sağlanmaktadır. İhracata yönelik üretimi yapılan en önemli tarımsal ürünler kahve, tütün, çay, kakao, kesme çiçek, kamış şekeri, mısır, bakliyat, palm yağı, su ürünleri ve pamuktur.

Uganda'da tarım ve hayvancılık nüfusun büyük bir çoğunluğu tarafından gelir elde etmek yerine büyük ölçüde geçimlik olarak yürütülmektedir. Sektörde makineleşme yetersiz, verim düşük düzeydedir.

Uganda da üretilen başlıca bitkisel ve hayvansal ürünler: kahve, çay, pamuk, cassava, patates, mısır, millet, sorgum, bakliyat, kesme çiçek, sığır ve keçi eti, süt, kanatlı eti, ve su ürünleridir

Denize kıyısı olmamasına rağmen, ülke tatlı su kaynakları bakımından çok zengindir. Dünyanın ikinci büyük gölü olan Victoria gölünün yarısı Uganda sınırları içerisinde yer almaktadır. 60 kadar küçük göl ve birçok nehir de Uganda sınırları içerisinde. Victoria gölünden çıkarılan Tilapia balığı (*Oreochromis Niloticus*), özellikle Avrupa ve Amerika pazarlarında gittikçe artan bir talep görmektedir.

Doğrudan ve dolaylı olarak yaklaşık 1 milyon kişi geçimini balıkçılıktan sağlamaktadır. Su ürünleri nüfusun önemli bir kısmı için temel gıda maddesi olduğundan iç tüketimi de oldukça yüksektir. Uganda'nın muazzam tatlı su kaynakları kültür balıkçılığı alanında büyük potansiyel sunmaktadır.

15 yıl öncesine dayanan Uganda'nın çiçekçilik sanayi yıllık 50 milyon doların üzerinde ihracat yapar hale gelmiştir. Hali hazırda 20'nin büyük çiftlikte çiçekçilik faaliyeti sürdürülmektedir.

Ormancılık

Özellikle ülkenin batısı tropikal ormanlar bakımından zengindir. Ormanlık alanlar ülkenin toplam yüzölçümüne oranla az olsa da elde edilen verim (yılda hektar başına 16 ton) oldukça yüksektir.

Ülke ormanları kaliteli mobilya, palm yağı, kereste ve ambalaj malzemesi imalatı için önemli potansiyel taşımaktadır.

Madencilik

Madencilik sektörü 1950 ve 60'larda ülke ihracatının yüzde 30'unu karşılamakta iken daha sonra bu oran tarımsal ürünler lehine değişim göstermiştir.

Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren yılı ve sonrasında, uygun iş ve yatırım ikliminin oluşması ile, özel sektör şirketleri maden arama ve çıkarma lisansı alıp faaliyete başlamışlardır.

Madencilik sektörü özellikle 2000'li yıllardan sonra bazı yıllarda yüzde 10'un üzerinde büyüme oranlarına ulaşmış olup, çimento üretiminde kullanılan kireçtaşı ve kireç büyük oranda iç piyasada tüketilmekte; çakıl taşı, mıcır, az miktarda çıkarılan altın, kalay ve tungsten madenleri ise daha çok ihraç edilmektedir.

Uganda'nın maden ihracatında en önemlisi altın olup, altın ihracatında bazı yıllarda 300 milyon doların üzerinde rakamlara ulaşılabilmiştir.

Diğer taraftan, benzer jeolojik özellikler taşıyan komşu ülkelerde çıkarılan platin, nikel, elmas gibi maden rezervlerinin Uganda'da da bulunma ihtimali büyük olup, söz konusu madenler keşfedilmeyi ve çıkarılmayı beklemektedir.

Uganda'da madencilik ve diğer sektörlerde yatırım imkânları hakkında daha ayrıntılı bilgiye aşağıda adresi verilen Uganda yatırım idaresinden ulaşılabilir:

Uganda Yatırım İdaresi (Uganda Investment Authority)
The Investment Centre, Plot 22 B
Lumumba Avenue, TWED Plaza
P.O. Box 7418 Kampala, Uganda
Tel: +256 414 301 000
Fax: +256 414 342 903
Web Sitesi: www.ugandainvest.com
Email: info@ugandainvest.com

Enerji

Uganda, zengin su (akarsu ve göller) kaynakları ile hidroelektrik santraller ve diğer yenilenebilir enerji yatırımları bakımından büyük potansiyel taşımakta olup, Uganda devleti, ülkenin artan enerji talebinin karşılanmasını teminen, güvenilir ve yeterli enerji tedarikinin ülke içi kaynaklardan sağlanmasını teşvik etmektedir.

Uganda'nın elektrik üretimi 3,5 milyar kilowat saat düzeyinde olup, bunun %75'i hidroelektrik, %15'i fosil yakıtlardan, %10'u da diğer yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilmektedir.

Ülkede 6,5 milyar varillik petrol rezervi ile 15 milyar metreküplük doğalgaz rezervi keşfedilmiş olup üretimleri henüz yoktur. Ülkenin petrol rezervleri, 15 yıllık bir süre için günde 230.000 varil üretme potansiyeline sahiptir. Sahra altınında Nijerya ve Angola gibi önde gelen üreticilerle karşılaştırıldığında nispeten daha düşük olmasına rağmen, ülkenin petrol ve gaz üretim kapasitesi, kıtadaki ve özellikle Doğu Afrika'daki arzı istikrara kavuşturmada önemli bir etkiye sahip olacaktır.

Petrolün bulunmasıyla ekonomisinde canlanma beklenen ülke, yabancı yatırımcıların daha fazla ilgisini çekmeye başlamıştır.

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Uganda'da mevcut 47 tane havaalanı vardır ancak bunlardan sadece 5 tanesi asfaltla döşenmiş uçak pistine sahiptir. Entebbe, Arua, Gulu ve Moyo havaalanlarında uluslararası uçuşlar yapılmaktadır. THY'nin Entebbe havaalanına düzenli seferleri mevcuttur.

Uganda 1.244 km'lik demiryolu ve il içi ulaşım dışında şehirlerarası 20 000 km'lik kara yoluna sahiptir. Ancak karayolunun sadece ¼'lük bölümü asfaltlanmıştır.

Uganda'da birçok su kaynağı olmasına rağmen su taşımacılığı gelişmemiştir. Sadece Albert, Viktoria ve Kyoga Gölü üzerinde yerel taşımacılık yapılmaktadır. Albert Gölü'nün kuzey ucundan güney ucuna 200 km'lik bir taşıma hattı mevcuttur.

Uganda'nın telekomünikasyon altyapısı da gün geçtikçe gelişmektedir. Ülkede 25 milyon üzerinde cep telefonu hattı kullanıcısı vardır. Ülkede 100 kişiye 65 mobil hat düşmekte ve cep telefonu kullanımı hızla artmaktadır. ancak ana hatlarının sayısı hala yetersizdir. Uluslararası telefon ve internet bağlantıları uydu yoluyla sağlanmaktadır. Ülkede 20 milyon üzerinde internet kullanıcısı vardır. Nüfusun yaklaşık yarısı internet abonesidir.

Sanayi

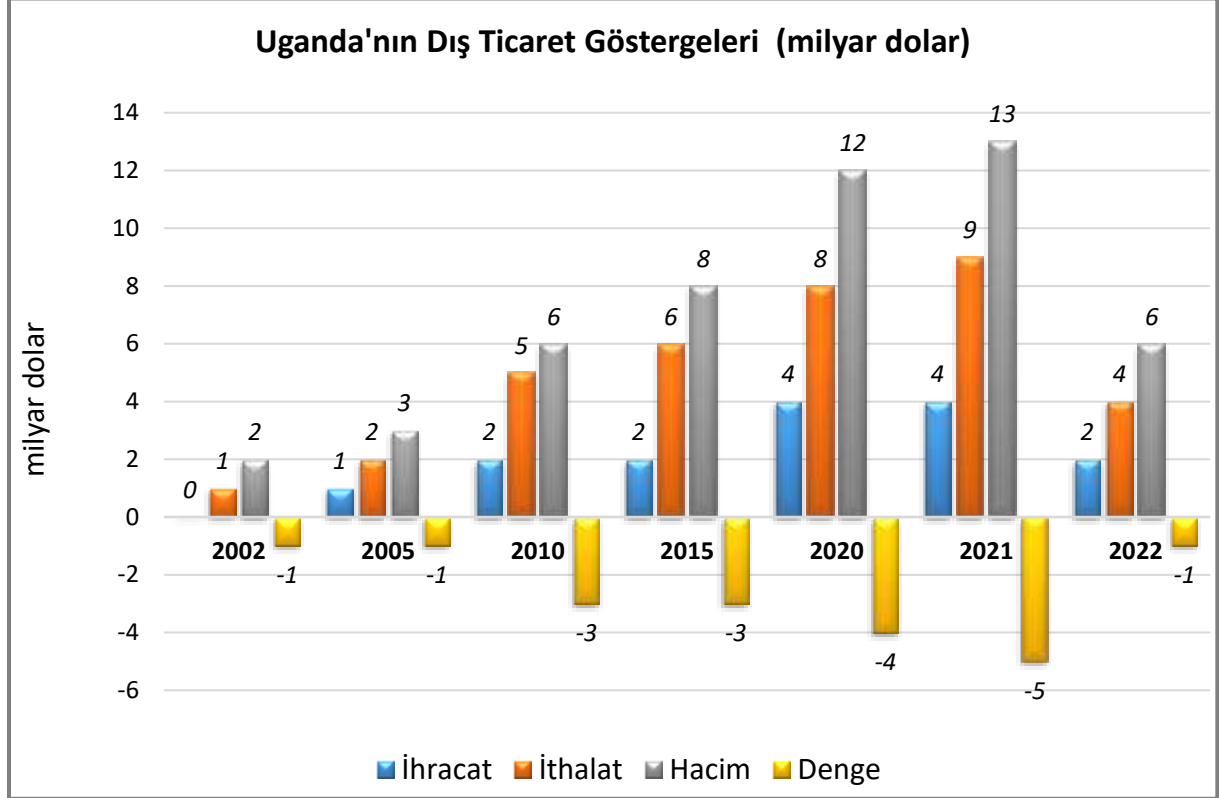
Uganda'da sanayi sektörü gelişmenin ilk aşamalarında olup son yıllarda belli düzeyde bir ivme yakalamıştır. Ülkede kurulu başlıca sanayiler: şeker sanayi, tütün sanayi, tekstil sanayi, çimento sanayi, ve çelik üretim tesisleridir.

GSYİH'nın %21,1'i sanayi sektöründen gelmekte, toplam işgücünün de ancak %7'si sanayi sektöründe istihdam edilmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

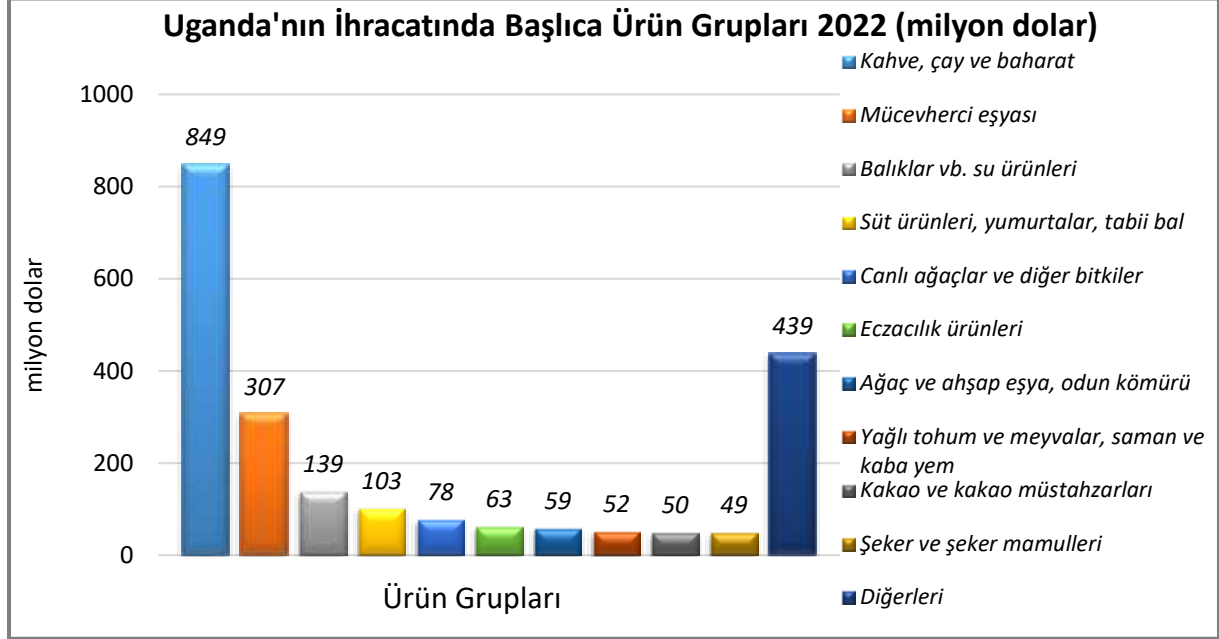
Tipik bir Afrika ülkesinin dış ticaret görünümüne sahip olan Uganda, önemli ölçüde dış ticaret açığı veren bir ülke konumundadır. Uganda 2021 yılı ITC verilerine göre 4 milyar dolar ihracatı, 9 milyar dolarlık ithalatı ve 13 milyar dolarlık dış ticaret hacmine sahip olup 5 milyar dolar civarında dış ticaret açığı bulunmaktadır. 2022 yılın verileri henüz kesinleşmemiştir.

Kaynak: Trademap (31/05/2023 tarihli yansıma veriler)

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

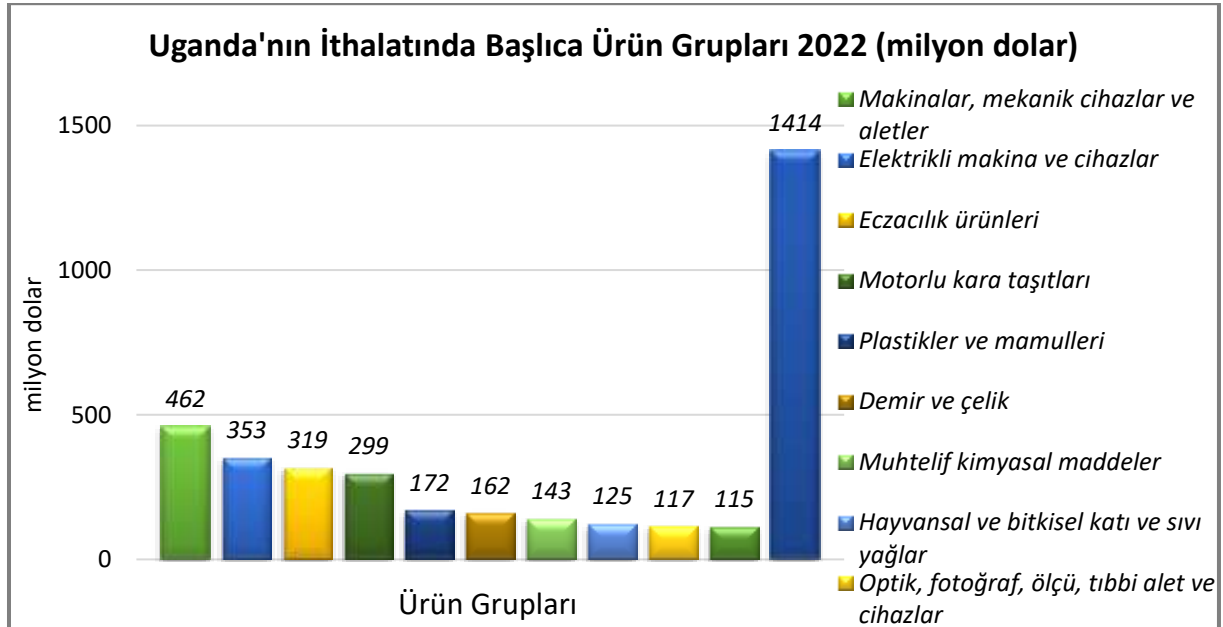
İhracat

Kaynak:(31/05/2023 tarihli yansımaya veriler)

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

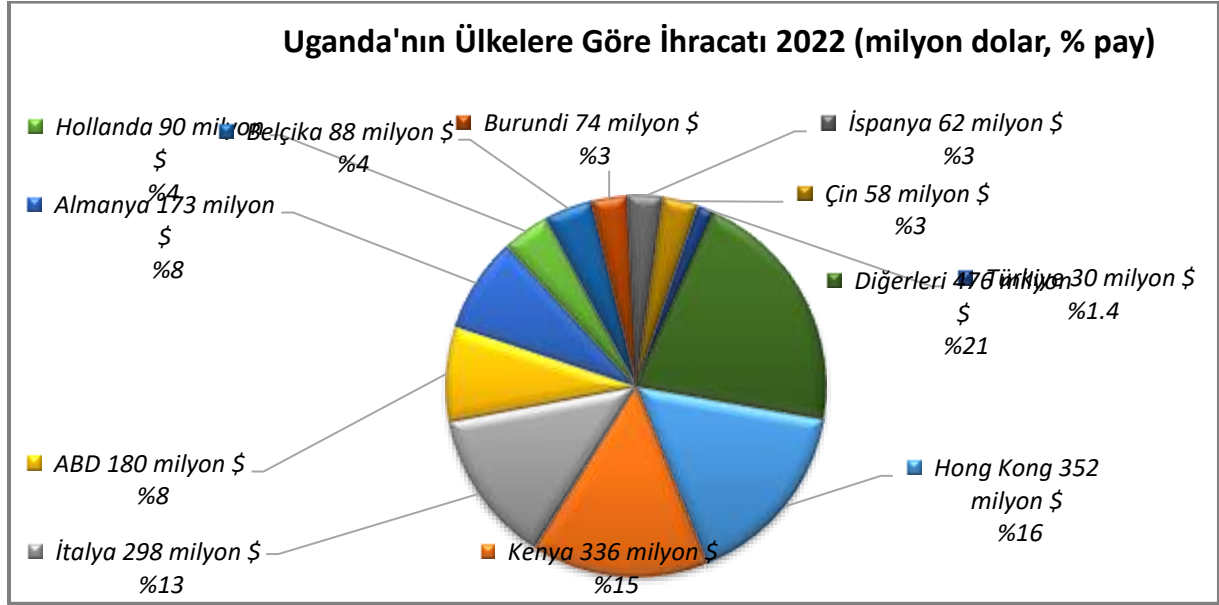

Kaynak:(31/05/2023 tarihli yansımaya veriler)

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

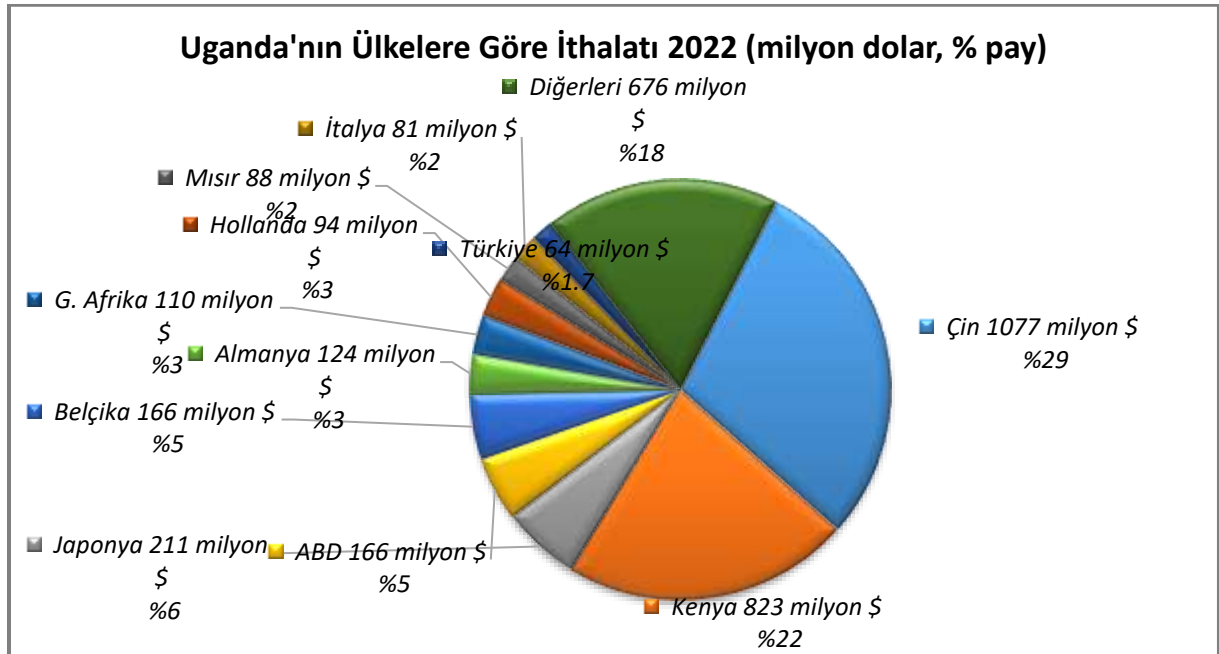
İhracat

Kaynak: (31/05/2023 tarihli yansımaya veriler)

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak:(31/05/2023 tarihli yansımaya veriler)

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Uganda yatırımcılar için artık yabancı bir ülke olmaktan çıkmış ve Doğu Afrika bölgesinin son beş yılda en fazla doğrudan yabancı yatırım alan ülkelerinden birisi olmuştur. Uganda içinde bulunduğumuz yıllarda doğrudan yabancı yatırım miktarları 1 milyar doların üzerinde gerçekleşmektedir. Bunun nedenleri arasında öngörülebilir bir yatırım ortamı (son on yıl içerisinde artan büyüme oranları), tamamen liberalleşmiş ekonomi (yabancılar kurulan şirketin %100'üne sahip olabilir), iyi bir pazar erişimi (uluslararası üyelikler, coğrafi konum), güçlü doğal kaynak tabanı (verimli topraklar, bol mineral yatakları) ve hükümet tarafından özel sektöre verilen teşvikler sayılabilir.

Ülkede petrolün keşfedilmesiyle ekonomisinde canlanma beklenen ülke, yabancı yatırımcıların daha fazla ilgisini çekmeye başlamıştır.

Uganda özellikle tarım, balıkçılık, ormancılık, imalat ve IT sektörlerinde yatırım imkanları sunmaktadır.

Dünyanın önde gelen kahve ve muz üreticisi ülkelerinden biri olmakla birlikte ve çay, pamuk, tütün, tahıllar, yağlı tohumlar, taze ve konserve meyve, sebze ve fındık, uçucu yağlar, çiçekler ve ipekçilik (ipek) gibi ürünlerde de öne çıkmaktadır.

Ülkeye yıllık tahmini getirisi 220 milyon \$ olan balıkçılık ülkedeki diğer önemli sektörlerden biridir. Geniş su kaynaklarına sahip olan ülke birçok balık türüne ev sahipliği yapmakta ve bunun yanında balıkçılık sektörü konusunda yatırımcılara yatırım imkanı sunmaktadır. Viktoria Gölü dışındaki diğer göllerin etrafına kurulacak balık işleme tesisleri ve balık çiftlikleri yatırımcılar için cazip olanaklar sunmaktadır.

Ormancılık yatırımcılık için uygun olan bir diğer sektördür. 4,9 milyon hektarın üzerinde zengin orman örtüsüne sahip Uganda, yüksek kaliteli mobilya/ahşap ürünleri, çeşitli ambalaj malzemeleri ve kereste işleme gibi alanlarda yüksek bir potansiyele sahiptir.

Uganda'da imalat sektörü de son sekiz yılda yıllık %10'dan fazla büyüme göstermiştir. İçecekler, deri, tütün tabanlı işleme, kağıt, tekstil ve hazır giyim, ilaç, imalat, seramik, cam, gübre, plastik/PVC, elektronik eşya montajı, hi-tech ve tıbbi ürünler başta olmak üzere hemen hemen tüm ürünlerde fırsatlar mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri sektörü de yapılan son yasal düzenlemeler ve kaliteli IT altyapısıyla yatırımcıları beklemektedir. Yazılım geliştirme, internet servis sağlayıcısı tesisleri kurma, bilgisayar ve ilgili donanım ekipmanları ve montajı, gelişen Uganda IT sektörünün ihtiyaç duyduğu alanlardır.

Uganda'ya doğrudan yabancı sermaye girişleri aşağıda verilmektedir. 2021 yılında 1,1 milyar dolar olarak gerçekleşen doğrudan yabancı sermaye girişinin 2022 yılında 1,5 milyar dolara 2023 yılında ise 2 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. 2023 yılında yaklaşık 20 milyar dolarlık bir stoğa ulaşması beklenmektedir.

lke Dışından Gelen ve lke Dışına Giden Doğrudan Yatırımlar

	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
lke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	1 100,60	1 526,00	1 984,00	2 381,00	3 333,00	4 500,00	4 050,00
lke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	2,74	3,50	4,20	4,60	5,80	7,00	5,50
lke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	-,40	-,40	-,42	-,43	-,45	-,47	-,49

(*) Tahmini Veriler

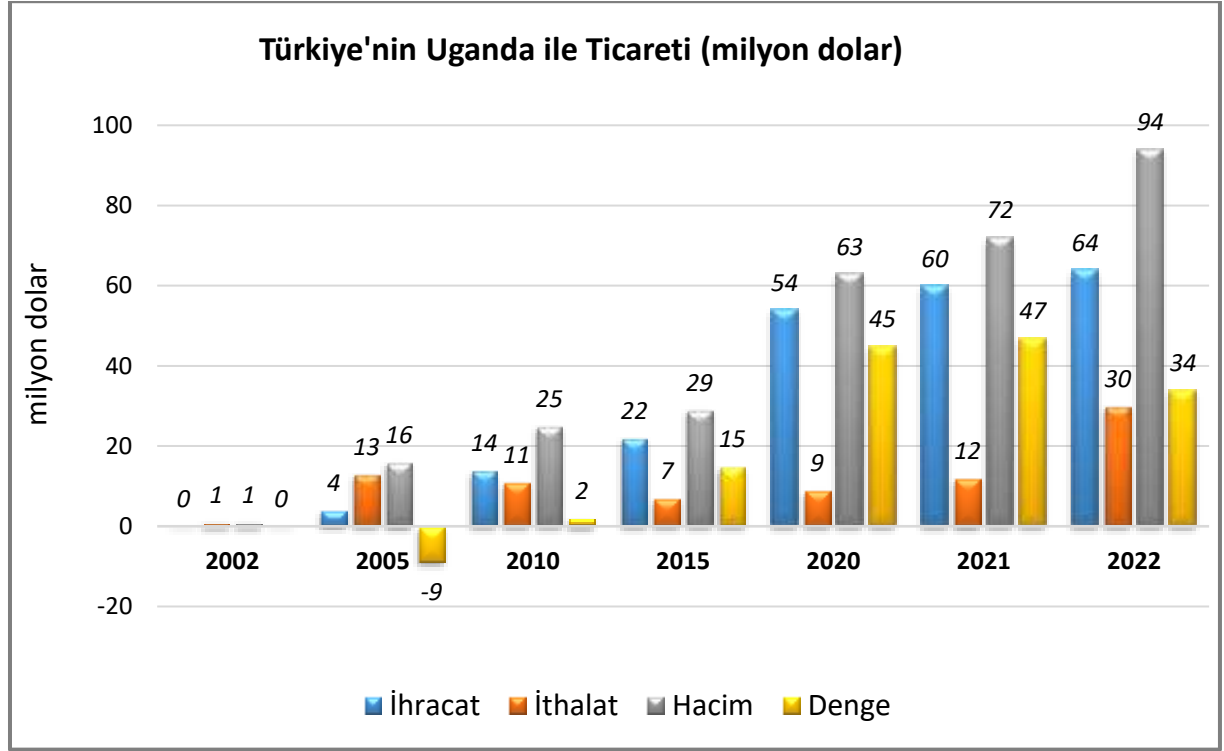
Kaynak: EIU

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

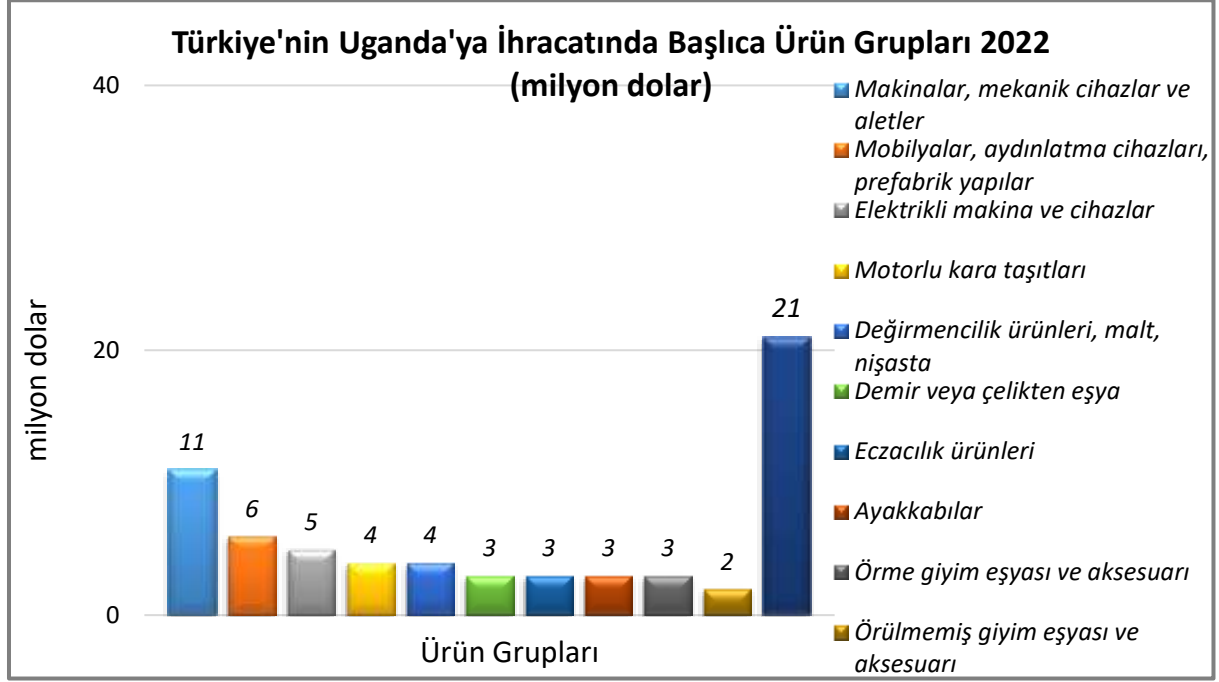
Türkiye-Uganda Dış Ticareti

Uganda'ya olan ihracatımız sürekli artış göstermekte olup, 2021 yılında 60 milyon dolara, 2022 yılında ise 64 milyon dolara yükselmiştir. Uganda'dan ithalatımız ise genel bir dalgalanma içerisinde olup, 2021 yılı itibariyle 12 milyon dolar olarak gerçekleşen ithalatımız 2022 yılında 30 milyon dolara yükselmiştir. Uganda ile dış ticaret hacmimiz 2022 yılında 94 milyon dolara ulaşarak en üst seviyesine ulaşmış, dış ticaret dengesi ülkemiz lehine 34 milyon dolar fazlalık vermiştir.

Kaynak: Trademap (Türkiye verileridir)

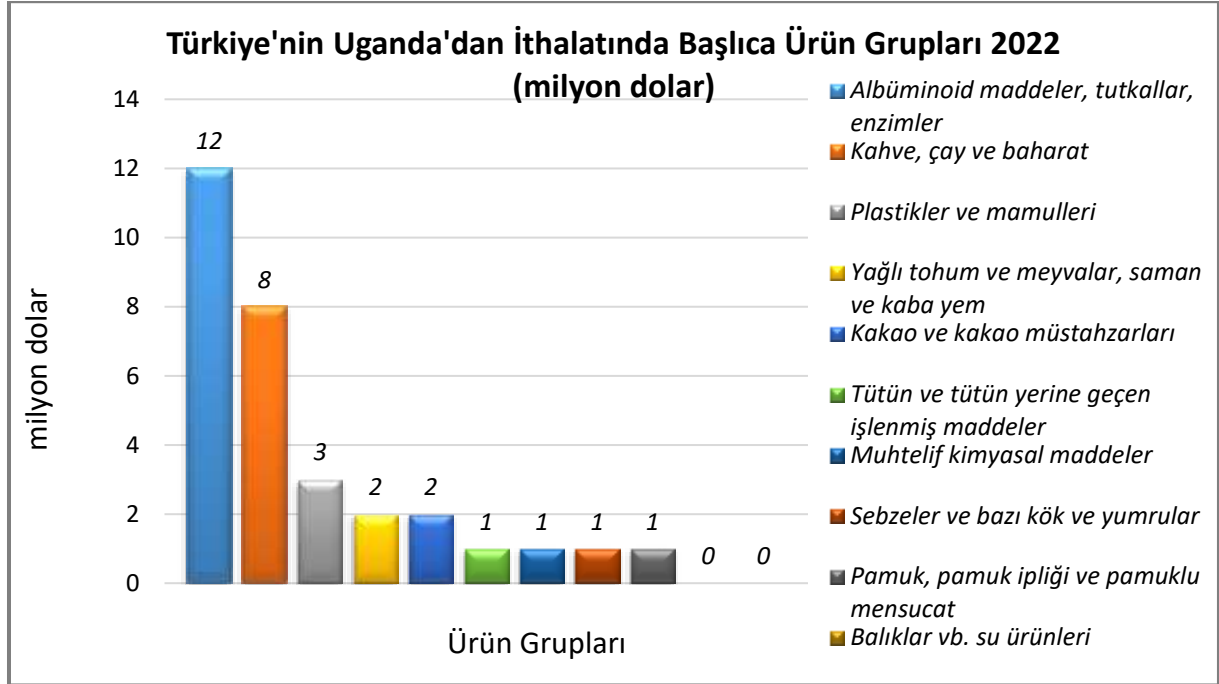
Türkiye'nin Uganda'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap (Türkiye verileridir)

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Uganda'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap (Türkiye verileridir)

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1:Uganda'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			4 148 958	3 965 317	2 216 749	100	-44,1
1.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	515 534	718 959	792 909	35,8	10,3
2.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1 818 003	1 032 855	305 596	13,8	-70,4
3.	304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	74 119	69 778	68 924	3,1	-1,2
4.	305	Balıklar (kurutulmuş, tuzlanmış, salamura edilmiş veya tütülenmiş)	48 427	37 314	50 356	2,3	35
5.	1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	99 071	105 844	50 035	2,3	-52,7
6.	401	Süt ve krema (konsantre edilmemiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içermeyen)	38 677	44 990	49 210	2,2	9,4
7.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	71 578	94 461	49 059	2,2	-48,1
8.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	1 352	690	44 929	2	6411,4
9.	905	Vanilya	2 896	8 678	44 091	2	408,1
10.	602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, aşı kalem ve gözleri; mantar miselleri	50 327	64 454	43 736	2	-32,1
11.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	38 218	36 277	43 220	1,9	19,1
12.	402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	24 993	27 579	42 323	1,9	53,5
13.	603	Buket yapmaya elverişli veya süs amacına uygun kesme çiçek ve çiçek tomurcukları	3 632	4 480	34 447	1,6	668,9
14.	2716	Elektrik enerjisi	20 096	36 501	30 824	1,4	-15,6
15.	4412	Kontrplaklar, kaplamalı levhalar ve benzeri lamine edilmiş ağaçlar	34 352	25 026	28 249	1,3	12,9

Kaynak:(31/05/2023 tarihli yansıma veriler)

EK-2: Uganda'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			8 250 511	9 086 037	3 681 335	100	-59,5
1.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	46 848	152 090	203 110	5,5	33,5
2.	8703	Otomobiller	178 795	183 426	105 596	2,9	-42,4
3.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	271 545	362 383	103 756	2,8	-71,4
4.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	294 512	287 073	99 515	2,7	-65,3
5.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	139 536	180 210	95 589	2,6	-47
6.	1001	Buğday ve mahlut	151 706	198 017	92 766	2,5	-53,2
7.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	126 385	123 481	92 450	2,5	-25,1
8.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	62 018	90 607	88 983	2,4	-1,8
9.	2523	Çimento	74 237	166 659	78 475	2,1	-52,9
10.	3822	Laboratuvarlarda, teşhiste kullanılan reaktifler	58 283	97 255	69 930	1,9	-28,1
11.	2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	51 991	101 095	59 063	1,6	-41,6
12.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	135 322	208 750	51 432	1,4	-75,4
13.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	932 898	1 236 043	50 627	1,4	-95,9
14.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	45 079	59 227	50 504	1,4	-14,7
15.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	53 508	80 494	48 660	1,3	-39,5

Kaynak:(31/05/2023 tarihli yansımaya veriler)

EK-3: Uganda'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		4 148 958	3 965 317	2 216 749	100	-44,1
1.	Hong Kong	62 413	46 289	351 612	15,9	659,6
2.	Kenya	229 299	284 989	335 517	15,1	17,7
3.	İtalya	144 132	197 839	298 199	13,5	50,7
4.	ABD	86 776	96 808	180 485	8,1	86,4
5.	Almanya	103 596	137 596	172 773	7,8	25,6
6.	Hollanda	66 354	97 981	89 739	4	-8,4
7.	Belçika	69 071	68 997	87 697	4	27,1
8.	Burundi	45 738	53 409	74 281	3,4	39,1
9.	İspanya	52 420	52 861	61 973	2,8	17,2
10.	Çin	39 692	43 897	58 280	2,6	32,8
11.	Ruanda	742	187	53 746	2,4	28641,2
12.	Fas	18 496	32 393	38 560	1,7	19
13.	Portekiz	22 917	18 160	33 006	1,5	81,8
14.	Türkiye	9 100	12 361	29 983	1,4	142,6
15.	İsviçre	15 599	23 135	29 511	1,3	27,6

Kaynak:(31/05/2023 tarihli yansımaya veriler)

EK-4: Uganda'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		8 250 511	9 086 037	3 681 335	100	-59,5
1.	Çin	790 287	1 022 951	1 076 903	29,3	5,3
2.	Kenya	674 647	827 360	822 915	22,4	-0,5
3.	Japonya	180 945	233 747	210 935	5,7	-9,8
4.	ABD	94 880	167 432	166 296	4,5	-0,7
5.	Belçika	57 646	212 913	166 085	4,5	- 22
6.	Almanya	151 378	136 401	123 926	3,4	-9,1
7.	G. Afrika	100 308	122 372	110 461	3	-9,7
8.	Hollanda	108 568	143 834	94 134	2,6	-34,6
9.	Mısır	71 099	80 030	88 487	2,4	10,6
10.	İtalya	71 624	73 122	80 781	2,2	10,5
11.	Türkiye	53 836	59 610	64 081	1,7	7,5
12.	İngiltere	54 707	63 428	61 265	1,7	-3,4
13.	Fransa	143 715	126 866	61 151	1,7	-51,8
14.	İrlanda	35 012	30 253	46 241	1,3	52,8
15.	Arjantin	31 409	67 519	42 118	1,1	-37,6

Kaynak:(31/05/2023 tarihli yansımaya veriler)

Ek-5: Türkiye'nin Uganda'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			53 836	59 610	64 081	100	7,5
1.	1101	Buğday unu	2 034	1 788	3 401	5,3	90,2
2.	9406	Prefabrik yapılar	446	281	3 316	5,2	1080,1
3.	8705	Özel amaçlı motorlu taşıtlar (kurtarıcılar, vinçli, itfaiye, beton karıştırıcı, yol süpürme, zift vb taşıtları)	1 023	716	3 146	4,9	339,4
4.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	685	550	2 565	4	366,4
5.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1 655	2 151	2 467	3,8	14,7
6.	6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	855	1 358	2 355	3,7	73,4
7.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	478	1 216	2 077	3,2	70,8
8.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	740	977	2 000	3,1	104,7
9.	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	1 405	2 838	1 594	2,5	-43,8
10.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	1 566	2 340	1 556	2,4	-33,5
11.	2102	Maya	1 094	1 428	1 394	2,2	-2,4
12.	105	Canlı kümes hayvanları	0	2 700	1 363	2,1	-49,5
13.	407	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	801	2 162	1 210	1,9	-44
14.	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	593	479	1 019	1,6	112,7
15.	7326	Demir veya çelikten eşya	730	1 172	922	1,4	-21,3

Kaynak: Trademap (Türkiye verileridir)

Ek-6: Türkiye'nin Uganda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			9 100	12 361	29 983	100	142,6
1.	3503	Jelatin, jelatin türevleri, katı ihtiyokol, hayvansal menşeli diğer tutkallar	126	0	11 834	39,5	0
2.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	427	1 935	7 880	26,3	307,2
3.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	0	41	2 608	8,7	6261
4.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	4 532	3 344	1 728	5,8	-48,3
5.	1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	2 011	2 551	1 711	5,7	-32,9
6.	2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	12	3 262	1 378	4,6	-57,8
7.	5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	0	0	563	1,9	0
8.	3814	Diğer organik karma çözücüler ve incelticiler, boya, vernik çıkarmada kullanılan müstahzarlar	0	0	562	1,9	0
9.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	0	16	352	1,2	2100
10.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	0	164	343	1,1	109,1
11.	3806	Kolofanlar, reçine asitleri ve bunların türevleri, kolofan esansı ve kolofan yağları, eritilmiş sakızlar	0	0	266	0,9	0
12.	712	Kurutulmuş sebzeler (bütün, kesilmiş, dilimlenmiş, kırılmış, toz halinde)	39	30	252	0,8	740
13.	304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	28	0	218	0,7	0
14.	2530	Tarifenin başka yerinde yer almayan mineral maddeler	13	71	137	0,5	93
15.	602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, aşı kalem ve gözleri; mantar miselleri	152	221	94	0,3	-57,5

Kaynak: Trademap (Türkiye verileridir)